

Korona virüsü ilk çıktığında öncelikle Çin ve İran'da insan kayıplarına neden olmuş ve yaman anti-emperyalistlerimiz bu virüsü ABD'nin ürettiğini hemen bulmuşlardı. ABD, Çin'in ekonomik gelişmesini durdurmak ve sürekli çelişki yaşadığı İran'ı zayıflatmak için bu virüsü bulmuştu! Akli başında bildiğim insanlardan bile buna inananlar oldu.

Bu teorilerin üzerinden bir ay bile geçmeden ABD'de Korona'dan bir günde neredeyse 2000 kişi öldü.

Virüs ile dalga geçen İngiltere başbakanı Johnson da yakalandı ve durumunun kötüleşmesi üzerine yoğun bakıma alındı. İyileşir mi bilemem ama hastaneden çıkabilirse eğer, başbakanlığı sürdürmesi zor olacak... Çünkü yoğun bakımdan çıkmak, bedenin iyice yıpranmış olması demektir ve bu durumda başbakanlık gibi yoğunluğu yüksek bir işi sürdürmek zordur.

Bir ay önceki komplo teorileri bitti ve unutuldu, ama yenileri çıkacak ve tekrar başlanacaktır.

Başka ülkelerde de bu tür komplo teorileri var ama anladığım kadarıyla bizde özellikle yaygındır. Bu yaygınlığın bir nedeni kolay açıklama olsa gerektir. Hatırlarsanız cihatçı örgütlere de kısaca "emperyalizmin uşakları" denirdi. Halbuki politik bir aktörün ABD dahil başkalarıyla çıkarları için işbirliği yapması bir şeydir, onun maşası olması başka bir şey...

Gazze Şeridi'ndeki Hamas'ın kuruluşuna İsrail yardım etti, amacı Filistin Kurtuluş Örgütü'nü bölmektir. Hamas, Arap dünyasında laik örgütlerin yaşadığı büyük başarısızlıkla birlikte, İsrail'in de desteklemesiyle yükseldi ve yeterli güce ulaştığına inanınca da İsrail'e savaş açtı.

Al Kaida ve İslam Devleti'nin ikisi de selefi örgütlerdir ama bu durum onların aralarında fark olmadığını göstermez, savaşmalarını da engellemez. İslam Devleti Afganistan'da Al Kaida'yı itekleyerek kendine yer açtı.

Türkiye ile değişik cihatçı örgütler arasındaki ilişkiyi “karşılıklı kullanma” olarak tanımlamak en doğrusudur. Kullanmak iki taraflı bir eylemdir; iki taraf da birbirini kullanır ve sadece kullandığını sanıp kullanıldığını fark etmeyenler saf insanlardır ya da örgütlerdir. Burada önemli olan kullanmayla kullanılma arasındaki dengedir. Bu denge yarı yarıya olmaz ama ibrenin de 50-50’den fazla sapmaması ya da bir tarafın kullanmaktan çok kullanılmaması gerekir. Böyle olduğunu hisseden taraf ilişkiyi keser, ilerde duruma göre yeniden kurabilir.

Türkiye’nin cihatçı örgütlerle ilişkisini bu temelde değerlendirmek gerekir. Bazılarıyla ilişkisini keser, ötekilerine döner, derken bu da biter, öncekilere ya da başkalarına döner...

Türkiye değişik cihatçı örgütleri kullandı da, bunlar da aynısını yapmadılar mı? Her iki taraf da durumu biliyordu, zaten normal olan da budur.

Komplo teorileri kolay açıklamalardır ve bunların herhangi bir çeşidine sapmamaya çalışmak gerekir. Zor tabii, kolay bir açıklama bulmanın cazibesi her zaman vardır ama ömrü de uzun sürmez.

Bu kolay açıklamalardan bir tanesi İslam Devleti’nin hızlı yükselmesini ABD desteğine bağlamaktı. Örgütün tarihini bilenler ise, bu örgütün Irak’taki sünni ayaklanmasından doğduğunu ve Saddam rejiminin tecrübeli subaylarının katılmasıyla askeri olarak hızla güçlendiğini savunurlar.

ABD’nin Irak’taki valisi büyük hata yaparak orduyu ve Baas partisini lağvetti. Şiilerin çoğunlukta olduğu bir ülkede Sünniler ezilen mezhep durumuna düştüler. Şiiler de Saddam zamanında kendilerine yapılanların hincını almaya başladığında İD ortaya çıktı ve Sünniler arasında hızla taraftar buldu.

Benzer bir durum Sovyet devrimi için geçerlidir. Devrimden sonra iç savaş başladı ve Çarlık ordusunun bazı generalleri özellikle İngiltere’nin desteğiyle Bolşevik iktidarını yıkmaya çalıştılar. Köylüler arasında zemin bulamadılar, doğru ama Kızıl Ordu da iyi savaştı ve hepsini yendi.

Kızıl Ordu bu beceriyi nereden kazanmıştı? Hayatında sokak savaşları dışında büyük savaşa katılmamış, katılsa bile er düzeyinde katılmış işçi ve köylülerle değil herhalde... Çarlık ordusunun çok sayıda subayı Kızıl Ordu'ya katıldı. Neden dersiniz; bu subaylar yurtseverdi, Bolşevik değildi ama çokuluslu Çarlık imparatorluğunu ancak Bolşevikler bir arada tutabilirdi, alternatif yoktu. Bunu gördüler ve Kızıl Ordu'ya katıldılar. Hobsbawm "Kısa 20. Yüzyıl"da benzer saptamayı yapar. Başka türlü Kızıl Ordu'nun kısa sürede büyük başarı kazanması mümkün değildir.

Troçki'nin orduyu örgütleme yeteneğinden söz edilir ki doğrudur, ama elde tecrübeli subay yoksa yetenek de fazla işe yaramaz. Burada yetenek, mevcut olanı en iyi şekilde değerlendirmek olarak kendini gösterir. Burada yetenek olmayan malzemeyi üretmez, var olan ve fena da olmayan insan malzemesini iyi kullanır.

Önemli bir konuyu anlamak, sürecin başına bakıp oradan da ileriye atlamayla olmuyor; süreci aşamalarıyla izlemek gerekiyor.

Korona salgınında böyledir; kim, ne yapıyor, ciddiye almayanlar hangi duruma düşüyor?

Cihatçı örgütler nasıl hızla gelişebildiler?

Ekim devrimi sonrasında Kızıl Ordu iç savaşta nasıl büyük başarı gösterdi?

Ara aşamalara dikkat ettiğinizde sorulara cevap vermek hiç zor değildir.